

College van B&W Gemeente Utrechtse Heuvelrug
T.a.v. Wethouder Milieu en Duurzaamheid, de heer R. Jorg
Kerkplein 2, 3941 HV Doorn

[Verzonden per email]

Driebergen, 21 december 2019

Betreft: advies Opwekking van energie door agrariërs in de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Geachte heer Jorg,

In de afgelopen maanden heeft de Duurzaamheidsraad de mogelijkheden van opwekking van energie door agrariërs laten onderzoeken. Op basis van de resultaten en onderling beraad adviseert de Duurzaamheidsraad het College van B&W ten aanzien hiervan:

Faciliteer proactief de energieproductie door agrariërs:

1. *Ontzorg agrariërs met kennis.*
Biedt (pro)actief expertise aan over de technische en financiële aspecten van energieproductie.
Bijvoorbeeld met belangenorganisaties zoals Boer teelt bewust in Heuvelrug, LTO kring Heuvelrug, LTO sectorgroepen of de WUR.
2. *Bewustwording van de praktijk.*
Organiseer voor agrariërs excursies naar (pilots van) boerenbedrijven met succesvolle energie opwekkende activiteiten.
3. *Mobilisatie van agrariërs.*
Onderzoek stimuleringsfondsen en mobiliseer (door agrariërs vertrouwde) adviseurs, zoals Provincie of agrarische organisaties (LTO, AB).
Neem contact op met een door ons benaderde adviseur van Rijk, RVO, die aanbiedt om actief verbinding te leggen en kennis over te dragen aan de gemeente over stimuleringsfondsen (naam bekend maar om persoonlijkheidsredenen niet genoemd).
4. *Breng boer en burger samen.*
Faciliteer agrariërs én hun burens, om coöperatief met innovatieve financiering energieproductie door een agrariër in de buurt van betrokkenen op te zetten.
Benut nadien de ervaring met de faciliterende rol om breder in de maatschappij duurzame activiteiten te initiëren.

Wij verzoeken u vriendelijk ons advies te delen met uw collegeleden en ons advies door te zenden naar de Gemeenteraad.

Met deze brief wijst de DuurzaamheidsRaad u graag op een rapport "*Exploring the Potential for Renewable Energy Production by farmers in the Utrechtse Heuvelrug*" (november 2019). Dit is een multidisciplinaire studie gemaakt in opdracht van ons orgaan door master-studenten 'Sustainable Development' van de Universiteit Utrecht. Doel van het rapport is om de verschillende aspecten

van de opwekking van energie door agrariërs in kaart te brengen. Op 19 november j.l. heeft u de voorlopige versie in ontvangst genomen.
Het rapport is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Onderbouwing van het advies

Ons advies is gebaseerd op de resultaten van het bijgevoegde rapport en op gesprekken met direct en indirect betrokkenen, maatschappelijk geëngageerde bewoners en ambtenaren.

De resultaten van de analyse en onze bevindingen zijn:

- Agrariërs van Utrechtse Heuvelrug kunnen door opwekking van energie op hun boerenbedrijf een belangrijke bijdrage leveren aan de realisering van de RES.
- Alle geanalyseerde technologieën geven een positief resultaat op de verschillende technische, economische en milieu-indicatoren. *Zie rapport.*
- Concrete actie van de agrariër blijft op dit moment uit, vooral omdat het analyseren en doorrekenen van alle verschillende opties veel tijd en moeite kost en ontbrekende kennis veronderstelt.
- Belemmerende factoren bij agrariërs:
 - onzekerheid over het voortbestaan van hun eigen bedrijf op de lange termijn of rond planologische ruimte voor bedrijfsuitbreiding,
 - onzekerheid over opbrengsten en fiscale voordelen in de toekomst van energie opwekking, in combinatie met wetgeving rond asbestverwijdering en de kosten aan het einde van de levensduur van zonnepanelen en windmolens,
 - onzekerheid over hun zeggenschap, invloed en het eigendom bij samenwerkingsverbanden en coöperaties,
 - de meeste subsidies bieden onvoldoende soelaas. De meer interessante SDE is snel op,
 - hoop op een toekomstige betere stimuleringsregeling.
- De actoren in het buitengebied wachten jaren op elkaar: energiemaatschappijen en -netbeheerder wachten met infrastructuur op (de vergunning van) de boer en vice versa.

Sociale belemmeringen voor de acceptatie van boeren

Graag wijzen wij nog op een belangrijk onderdeel van het rapport en bevindingen waaruit blijkt dat de acceptatie van de lokale boeren cruciaal is voor het succes van duurzame energieprojecten.

Onderzoek naar de situatie bij agrariërs van de Utrechtse Heuvelrug (bronnen: eigen netwerk, ervaringen van Heuvelrug Energie, focusgroep van boeren met Utrechtse studenten) geeft inzicht dat de sociale belemmeringen niet hetzelfde zijn voor alle verschillende technologieën:

- Zonnepanelen op de grond worden met relatief negatieve gevoelens ontvangen omdat de druk op landbouwgrond daardoor hoger wordt. Boeren prioriteren voedselproductie boven energieproductie op hun grond. Burgers vrezen onomkeerbare schade aan de bodem.
- Boeren en burgers vinden zonnepanelen op daken positiever.
- Voor ondiepe geothermische systemen is het gebrek aan informatie over het functioneren en de voordelen van de systemen de grootste belemmering.
- Biogasproductie wordt over het algemeen redelijk positief ontvangen, hoewel de uitvoering moeilijker wordt door de hoge benodigde investeringen, het collectief uitvoeren en de complexe regelgeving rondom dierlijke mest. De onderlinge afspraken tussen de boeren over het eigendom en de levering van mest zijn complex en geven extra onzekerheid en beperking van hun zakelijke vrijheid.

- Boeren betreuren dat het analyseren van alle verschillende opties veel tijd en moeite kost. Zij vertrouwen niet elke willekeurige intermediair of adviseur.
- Boeren ervaren grote onzekerheden rond duurzame investeringen.

Wij zijn graag bereid tot een toelichting,
met vriendelijke groet,

DuurzaamheidsRaad Utrechtse Heuvelrug

Namens deze,
Jaap de Vries.

Over de DuurzaamheidsRaad

Op 28 oktober 2016 heeft u de DuurzaamheidsRaad ingesteld als onafhankelijke adviesraad aan uw college. De DuurzaamheidsRaad adviseert, gevraagd en ongevraagd, op strategisch en tactisch niveau, het college van B&W en de gemeenteraad en inzake duurzaamheid. Het doel van de DuurzaamheidsRaad is het bevorderen en versnellen van duurzaamheid in de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de implementatie ervan.